

KITABIN ÖN YÜZÜNE TEVFIK BEYİN ÜNİFORMA VE NİŞANLI FOTOGRAFI

ARKA KAPAGINA DA

ZEVCESİNİN YAŞMAKLI FOTOGRAFI KONULACAKTIR

İthaf

Fotograflar (Tevfik Bey'in)

Tanıtmaya Yazısı (Türk Ansiklopedisinden): Ord. Prof. Mehmed Tevfik Biren

Kayıttığımız Değerler Yazan : Haluk Yusuf Şehsuvaroglu

Hayatta kalan eski nazırlar, eski vekiller yazan: Nahid Sırrı Örik

Müverrih'in notları

Derliyenin Notları

× Mukaddeme

× Tevfik Beyin Kısa Hal Tercümesi ve eserleri

Baoam ve Ben

Kitabın müellifi Tevfik Beyin pederi Ahmed Hamdi Efendi'nin tanıtımı
ve eserleri

Tevfik Beyin Bulduğu Memuriyetler ve kitâhoları

) Tevfik Beyin Mülkiye Mektebinden birlikte mezun olduğu arkadaşları
Beratlar

Kitabın sonuna konulacak olan Dia'lar : Tevfik Beyin zevci Naciye
Hanımın yağlı boyalı tablolarınının fotoğrafları.

MUKADDEME

(1)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.1048

1885 den 1943 sonuna kadar 58 seneden ziyade süren memuriyet ve hocalık hayatımdan bu işlerden alâkama kesinciye kadar tesadüf ettiğim olaylar üzerine arasına muhtasar olarak bazı notlar alabilmıştim. Şimdi de almaktaım.

Sultan Hamit devrinde, muntazam hatıra defteri tutmak tehlikeli idi. Sonradan uzun seneler bu tehlike tamamıyla zail oldu denemezdi. İşlerin çokluğu da, herşeyi etraf- lıca kayda ikinci bir mani teşkil ediyordu.

Onun için bu eserimdeki fıkraların birçoğu sonradan kayd veya tavih edilmiş kayıtlara müstenittir. Bu kabil notların mündericâtı, ya hiçbir vakit hatırımdan çıkmamış olan veya tedâi yoluyla hatırımda canlanan hadiselerden ibarettir.

Öteden beri, geceleri çokluk uyuyamadığım ve bilhassa öyle zamanlarda tefekkürler ardarda gelirken bu tedâiler vâki olduğu için diyebilirim ki, birçok olayları sonradan kaydedebilişimi uykusuzluğuma borçluyum. Aynı zamanda vukuâtın tarihlerini ve âmil- lerini ifadeye yanılmak ihtimalini eski gazete koleksiyonlarına ve muhtelif eserlere müraceatla mümkün olduğu kadar azaltmaya da çalıştım. Bu hâl ile beraber görülebilecek kusur ve noksanların affını okuyucularımdan dilerim.

Burada yazdığım şeyler, biri çocukluğundan 1908 meşrutiyet inkilâbına, diğeri bu inkilâptan Osmanlı İmparatorluğunun sonuna kadar süren iki devre aittir.

Bu kitap 4 kısma ayrılır :

1. Osmanlı İmparatorluğunun sona ermesine kadar.
2. Büyük Millet Meclisi hükümetinin İstanbulu işgaline kadar.
3. Cumhuriyet esnasında ve benim tekaüdümi talep ve istihsal ederek tedrislerime devam ettiğim müddet nihayetine kadar.
4. Tedrislerim nihayet bulup, inziva halinde teliflerime devam etmekte olduğum müddet.

Ord. Prof. Mehmed Tefvîk Hamdi Biren "Türk Ansiklopedisinden"
Maarif Nezâreti Encümen'i Teftiş ve Muayene Reislerinden Ahmed Hamdi ile
Sıdika Hanımın oğludur. 1867 senesinde İstanbul'da doğdu. Lise tahsilini
Lülkiyenin İdadi kısmında tamamladı. 7 Ağustos 1885 tarihinde Yüksek
Kısım'dan "Pekiye (Aliyül'ala)" derecede ve birincilikle mezun oldu.
3 Eylül 1885'de Bâbîâlî (Hariciye Nezareti) Terceme Odasına mülazemeten
devama başladı. 21 Aralık 1885 tarihinde, sınıf arkadaşı İbrahim Edhem
"Dirvana" ile birlikte, Mabeyni Hümâyûn (Yıldız Sarayı)'da kâtipliğe
tayin edildi. On iki seneye yakın bu vazifede bulunduktan sonra
→ Ekim 1897'de terfian Kudüs Müstakil Sancığı Mutasarrıflığına gönderil-
di. 4 seneye yakın kaldığı bu vazifeden Valiliğe yükseltilerek
9 Mayıs 1901'tarihinde Selânik Valiliğine tayin edilmesi suretile ayrıldı.
→ Kasım 1902'de Konya, 4 Temmuz 1904 tarihinde Yemen Vilâyetleri vâli-
liklerine nakledildi. 22 Mart 1906'da Divanı Muhâsebât (Sayıştay) Reisli-
ğine; 24 Mart 1907 tarihinde Bursa Valiliğine getirildi. 18 Eylül 1909'
da Şurayı Devlet Âzâlığına tayin edildi. Bu arada 17 Ekim 1909'da Yüksek
Ticaret Mektebi Maliye Muallimliğini, 13 Kasım 1909'da İstanbul Hukuk
Mektebi Hukûkî Esasiye (Anayasa Hukuku) Müderrisliğini; 15 Kasım 1910'da
Yüksek Mühendis Mektebi İktisad Müderrisliğini; → Ocak 1915'de Kız Darül-
fünunu İktisad Müderrisliğini ek vazife olarak deruhte etti. 4 Haziran 1911
tarihinde Şurayı Devlet Dahiliye Dairesi Reisliğine; 21 Aralık 1910'da
Maliye ve Nafia Dairesi Reisliğine; → Ocak 1915'te, 4. defa Divanı Muhâ-
sebat Reisliğine tayin edildi. 4 Mart 1919 tarihinde kurulan 1. Damat
Ferid Kabinesine Maliye Nazırı olarak girdi. Nazırlık vazifesi üstünde
iken 10 Mart 1919'da Âyan Âzâsı oldu. 21 Temmuz 1920'de kurulan 2. Damat
Ferid Kabinesine Şurayı Devlet Reisi olarak; 14 Nisan 1921'de 4. Ahmed
Tefvîk Paşa Kabinesine, Şurayı Devlet Reisliğine ilaveten Maliye Nâzır
Vekili olarak girdi. 1 Kasım 1922'den itibaren geçerli olmak üzere
16 Kasım 1922'de T. D. M. H. Hükümetince emekliye sevk edildi. Bundan sonra,
31 Aralık 1943'e kadar Y. Mühendis Mektebi İktisad Müderrisliğinde, 1931'
den sonra Profesörlüğü ve Ordinaryüs Profesörlüğünde; 1 Ocak 1930'dan
2 Kasım 1935'e kadar İstanbul Nafia Fen Mektebi (Teknik Okul) İktisad ve
Mâli Kanunlar Muallimliğinde bulundu. Emekli olarak yaşadığı İstanbul'da
11 Şubat 1956'da vefat etti. Kütüphane tanzim etmek, tarihi araştırmalar
yapmak ve çiftlik işlerine uğraşmak hobisi idi. Fransızcaya çok kuvvetle
vakıf olduğu, Arapçaya aşine bulunduğu, Biraz da İngilizce ve Almanca bil-
diği sicilinde kayıtlıdır. "Milletlerarası Akademik Tarih Araştırmaları
Derneği"nin daimi üyesi bulunuyordu. Mükafatları: Murassa Osmanî Nişanı,
Murassa, Mecidi Nişanı, İntiyaz Medalyası, Légion d'Honneur Nişanının
"Commandeur" rütbesi, Büyük Kordonlu Saxe Ernestine Nişanı Prusya 1. sınıfı
"Alip Nişanı" Habes Hükümeti tarafından "1. Sınıf Salomon "ünürü" Nişanı

8.- İlk Divânı muhâsebat reisliği ve Hüdavendigâr valiliği

22 Mart 1906 - 23 Temmuz 1908

Divanı muhasebat reisliğine tayinim.-Hüdavendigâr vâililiği.- İstanbuldan Bursaya.- Hüdavendigâr vilâyetinin sancak ve kazalarile nüfûsu.- Merkezdeki memurlar. İçinde ikamete mecbur olduğum bir ev.- Mektupcu bey.- Tahsin Paşa ve Süleyman Nazif meselesi. Camiler, mektepler, türbeler, medreseler.- Sürgünler. Sarayın müdahaleleri.- Vilâyetin aslî vazifelerine ait çalışmalar,- Bursaya gelen ziyaretçiler.-Mektupçunun bazı hareketleri.- Tahsin Paşanın hakikata uymayan sözleri.- Damat Kemalettin paşaya dair bir muhabere ve neticesi.- Üç hemşirenin çıkardıkları meseleler. Fehim paşa meselesi.- Jurnal yağmuru. Bir kazada patlak veren jurnalcılık. ^{Edhem} Etem paşa meselesi.

9.- Hüdavendigâr valiliği (ikinci devre)

24 Temmuz 1908 - 15 Ocak 1909

Meşrutiyet devrine giriş.- Meşrutiyetin ilk sadrazamı Said paşanın meşhur telgrafnamesi.- Meşrutiyetçi Fehim paşa.- Bursa İttihadü-
Terakki merkezi heyeti. Bursada Meşrutiyetin ilk günleri.- Said paşa kabinesi.- Bursada büyük gösteriler.- Abdülhamide yemin ve memur ayıklama teklifi.- İstanbulda hapishanenin tahliyesi ve teşrâ-
lara sirayet eden haller.- Bana yemin teklif eden nümayişçilere söylediklerim.- Sakallı Mehmet Paşa Bursada.- Bursadaki resmî casusların uğradıkları muamele.- Fehim paşanın akibeti.- Sakallı Mehmet paşa hakkındaki muamele.- Sadarete Kâmil Paşanın ^{gelmesi} geçmesi ve Harbiye ve Bahriye nazırları meselesi.- Kâmil ve Said Paşalar bahsi.- Kâmil Paşa kabinesini fene teşkil etmişti.-Kâmil Paşanın kusurları.- İstanbulla çağırılışım ve Bursada ^{vali}alkışlarla hareketim. İstanbulla vüsûlumde gece ve sabah.- Saraydan dönüş ve Salim Pirri bey.- Bursaya dönüşüm ve önceki samimî kabul.- Başlayan dedikodular ve hoş gitmeyen haller. Kötü ^{bir} vâiz ve dahuliye resmi.- Bursa İttihadü-
Terakki cemiyetinin beyannamesi.- Dahiliye nezâretinin memurları ~~xxx~~ hakkında iki iş'arı.- Bursa dahuliye resmi ile bazı memurlar aleyhinde hareketler.- Bursa İttihadü- Terakki cemiyetinin bir müracaatı.- Hükûmet konağında ve sokaklarda kalabalıkla intizam bozan hareketler.- İttihadü- Terakki ile müzakere neticesinde asker celbine ve cemiyetçe yeni bir beyanname neşrine karar.- Asayiş bozanların tevkifi ve Manyasîzadenin arkadaşlarıyla ve askerle birlikte gelmeleri.-

Tiyatroda nutuklar.-Dağıtım beyanname

Manyasizade ile görüşmeler.- Mebus namzedi bir vâiz ve sair namzetler.-Bir tehditname.- Kötü unsurların çalışmaya başlamaları.- Sohta cemiyetleri.- Fena ve iyi insanlar.-Mektupçunun tebdili teşebbüsü.- Tahkik memuru isteyişim.- Dahiliye nezareti tarafından İstanbula çağırılışım,ve gidişim.- Hakkı bey ve Kâmil Paşa.-Hakkı beye yazdığım mektup. Tekrar Bursaya geldikten sonra.- Tahkik memuru Aziz Mahmut efendinin hâli-Mektupçunun ve muavininin tebdillerini tekit.- Tekrar İstanbula davet edilmişim.- İstanbulda öğrendiklerim.- Bursadaki dostlarımdan haberler .- Kumandanın telgrafı ve benim Sadrâzamânâzhanem.- Mektupçunun tebdili ve onun hareket tarzı.- Tahkik memurunun İstanbula avdeti hareket tarzı ve tahkikatının çürüklüğü.- Yeni Dahiliye nazırı Hüseyin Hilmi Paşa ile mülakat ve netice.-Hüdavendigâr vâililiğinin sonu. Süleyman Nazifin sabık Dahiliye nazırına hücumu. Klüpte İngiliz elçisile mülakat. Sabahattin beyin bir konferansı.

10.- Muallimlikler ve sonra Ankara valiligi

10 Ocak 1909 - 19 Eylül 1909

Hukuk ve Maliye mekteplerinde muallimliklerim.- İstanbuldaki hal. Dragmanlı Mehmet.-Mağdurini-siyasiye. Kâmil Paşa meselesi.- Kâmil paşanın büyük hataları.-İttihadü-^{Terakkinin}terakkinin ilk hataları.- Ankara vâililigi.- O vakitki Ankara vâililiğinin taksimatı.- Ankara şehri ile vilâyetin ihtiyaçları. İstanbuldan gelen fena haberlerve 31 Mart vak'ası.- Manastırdan bir tamim. Dahiliye nezareti makamının bir telgrafı ve yazılan cevap.- Sadaretin emrile yazılan beyanname.- Hareket ordusu.-Zihinlerin teskini için lazım olan malûmatın talebine dair Dahiliye nezaretine telgraf.- Hareket ordusunun Ayastâfanos'a vüsûlü ve meclisi-umumî telgrafları.- Mülhakata tebliğat ve neşrolunan ilave.- Cemiyeti-ilmiyei-İslamiyenin bir tamimi.- Hareket ordusunun İstanbulu işgali.- Kaysariyede zuhur^{den}eden ahval ve aldığım tedbirler.- Mahmut Şevket paşanın dikkate değer^{bir}telgrafı.- İkinci II Sultan Hamidin hal^{hâli} ve beşinci^VSultan Mehmedin cülusu.- Sadaretin tebeddülü üzerine düşündüklerim. Biat telgrafları,ertesi günkü toplantı ve nutuk.- Hüseyin Hilmi paşanın ikinci sadareti.- Her tarafta memnurluk ve gelen teşekkürnemeler Bursaya ^{tealluk}tealluk eden bir istitrat. Taşnak cemiyetine müteallik bir muhabere.Yenişehirli ^{Ethem}Ethem paşanın hükümsüz kalaş bazı iftiraları.- Memurların tasfiyesi

Şirvan'lı Ahmed Hamdi Beyin oğlu Tevfik Hamdi Biren'in
pederi hakkında verdiği malumat

BABAN VE BEN

Pederim Şemahîli Ahmed Hamdi Efendi, Şemahi eşrafından ve müderrislerinden bir zat idi. Şemahi şehri hem Şimahi, hem de Şirvan eyaletinin idare merkezi idi. Pederimin pederi Müderris Abdullah Efendidir. Soyadı Yetimzade olup tevellüdü 1790' dır. Pederim ise 183L'de Şirvan'da doğmuştur. Pederim İstanbula 1855 senesinde hicret etmiştir. Maarif Meclisinde bilimsel imtihan Türkiye'de muallimliklerde istihdam olunabileceğine dair eline tasdikname verilmiştir. Pederim memleketinde iken Fârisî'den, Ulûmu-Arabiye'den ve riyaziyeden icazet almıştı. Arabî ve Fârisî'yi mükemmel surette tekellüm ve kitabet ederdi. İstanbula geldikten sonra Fransızca da öğrendi. Bu lisanda yazılmış gazeteleri okurdu. Fransızca'dan Türkçeye tercümeler yapmış, yazılar yazmıştır. Pederim kendi el yazısı ile Türkçe ve Arapça hesap kitabı vücade getirmiştir. Tercüme-i Makamât-ı Harîrî, Teshîlü'l-Arûz ve'l-Kavâfî ve'l-Bedâyi, Belâgat-i Lisan-ı Osmanî, Büyük Coğrafya, Orta Coğrafya ve Küçük Coğrafya, Hülâsatü'l-Feraiz fî Halli'l-Gavâmiz, Suveru'l-Kevâkib ve Haritatü's-Semâ, Usûl-i Fıkh, Nâsih Nesâih-i Şübbân, yâni Gençlere Nasihat unvanlı kitapları da vardır. Bunda edeb-ü irfan ve muhasin-i ahlâk hakkında bir takım izahatta bulunmuştur. Yukarıda adı geçen Hülâsatü'l-Feraiz fî Halli'l-Gavâmiz isimli eserinde önce hesabın adedi sahih ve kesri aşarî bahislerini zikrettikten sonra bu malumatla veresiye miras taksimi usulünü anlatmıştır. Teshîl'l-Arûz ve'l-Kavâfî ve'l-Bedâyi unvanlı eserinde Arabî lisanını iyi konuşmak ve yazmak için lüzumlu olan kaideleri göstermiştir. Maksadı bu malumatın yardımıyla Arapçayı doğru okuyup yazmayı öğretmektir. Kitabında, manzum eserlerin tabii olduğu, Fâilâtün, Müstef'ilâtün gibi vezinle yazılmış şiirleri vezinsiz okuyup zevkini kaçıran kişilerin yaptıkları hataların önünü almaya çalışmıştır. Bu eserinde kafiyelerin nev'i hakkında da tafsilat vardır.

Pederimin memuren Hindistana gidişi ; Svat şeyhi unvanını taşıyan bir dinî reis nezdinde bir çeşit elçiliktir. Bu yolculuktan dönüşünde telif ettiği (Hindistan, Svat ve Afganistan) isimli bir kitabında, not etmiş olduğu kendi müşahedeleri yanında bu memleket hakkında toplamış olduğu malumatı da yazmıştır. Sadrazam Saffet Paşa zamanında pederim, yukarıda adı geçen Svat şeyhinin yanında bir nev'i elçi gibi bulunduktan başka, Peşaver'de Şehbenderlik (konsolosluk) vazifesini de ifa etmiş, şimdiki Pakistanla Hindistanın bellibaşlı şehirlerini ziyaretle gezmiş ve konsoloslukta yaptığı tedkikat ve tetebbuat neticesinde kıymetli malumatı hâvî olan bu seyahatnameyi kaleme almıştır.

Makamât-ı Harîrî'nin tercümesi en mühim eseri sayılabilir. Makamât-ı Harîrî'nin Arapçasını, her Arapça bilen laykile anlayamaz. Bu tercümeyi vukufıyla yaptığı için pederime Mütercim-i Makamât-ı Harîrî unvanı da verilmiştir.

ŞİRVANLI AHMED HAMDİ

(Ö.1307/1890)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.1048

Bibliyografya : Ahmed Cevad Paşa, IV, 119; Sicill-i Osmâni, 11, 450; Osmanlı Müellifleri, 1, 46; Türk Ansiklopedisi, 1, 256

Müderris Abdullah Efendinin oğlu olan Ahmed Hamdi Efendi, 1247/1831'de Şirvan'da doğdu. İstanbul'a gelince rüsvdiye mektebinde muallimlik etti. Çeşitli memuriyetlerden sonra Encümen-i Teftiş ve Muayene Reisliği âzâlığına getirildi. 1296'da Tercüme ve Fünun Müdürlüğünde bulunduktan sonra adı geçen encümenin reisliğine tayin edildi. Devletçe Hindistana gönderildi. Dönüşte, seyahat hatıralarını, Hindistan ve Svat ve Afganistan Seyahatnamesi (1300 İstanbul) adlı kitapta topladı. Bu eserinden başka aklî ve naklî ilim sahalarına aid şu kitapları telif ve tercüme etmiştir :

Usûl-i Coğrafya (1283 İstanbul)

Usûl-i Coğrafya-yı Sagîr (1288 İstanbul)

Usûl-i Coğrafya-yı Kebîr (1294 İstanbul)

Belâgat-ı Lisân-ı Osmâni (1293 İstanbul)

Fenn-i Hisab

Hülâsatü'l-Ferâiz fî Hallü'l-Gavâmiz (1291 İstanbul)

İlm-i Kuhâdara ve İlm-i Cedel

Kavâid-i Selimiyye (1299 İstanbul)

Levâmiü'd-Dekâik fî Tercemetü Necâmi'd-Dekâik (1293 İstanbul)

Makâletü'l-Urefâ fî Mesâili'l-Hükemâ (1285 İstanbul)

Medhal'i İnşâ (1299 İstanbul)

Nesâih-i Şübbân (1298 İstanbul)

Nüzhetü'l-Bülûânli-Tenşiti'l-İhvân

Suveru'l-Kevâkib ve Haritatü's Semâ (1284 İstanbul)

Tercüme-i Makâmat-ı Harîri (1290 İstanbul)

Türkçe Muhtasar Mantık (1299 İstanbul)

Türkçe Muhtasar Usûl-i Fıkh (1301 İstanbul)

Teshilü'l-Arûz ve'l Kavâfi ve'l-Bedâyi (1289 İstanbul)

Bu eserleri içinde Usûl-i Coğrafya'yı Eu. Cortambert'den tercüme etmiştir. Bu, Ahmed Hamdi Efendinin, ana dili olan Türkçe'den başka Arapça ve Farsça'ya ek olarak Fransızca'yı da gayet iyi bildiğini göstermektedir. Eserleri arasında astronomi ile alakalı olan Suveru'l-Kevâkib ve Haritatü's-Semâ 1284'te İstanbul'da Tasvir-i Efkâr Matbaasında basılmıştır. (x)

(x) Fehmi Edhem Karatay, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi

Türkçe Basmalar Kataloğu, 1, 268; M. Seyfeddin Özege,

Eski Harflerle Basılmış Türkçe Eserler Kataloğu, IV, 1605;

Nasrullah Mübeşşir et-Tarazi, Finrisü'l-Matbûâti't Türkiyyeti'l-Osmaniye, 1, 316

3 Eylül 1885	- 25 Aralık 1885	Bâbı-âid Terceme Odasında mülazemet
21 Aralık 1885	- 29 Ekim 1897	Mabeyn Kâtıblığı
29 Ekim 1897	- 9 Mayıs 1901	Kudüs Mustakil Mutasarrıflığı
9 Mayıs 1901	- 3 Mart 1902	Selânik Vâliligi
29 Kasım 1902	- 17 Kasım 1903	Konya Vâliligi
4 Temmuz 1904	- 20 Temmuz 1905	Yemen Vâliligi
22 Mart 1906	- 24 Mart 1906	Divanı-Muhasebat Reisliği
24 Mart 1906	- 15 Ocak 1909	Hüdavendigâr Vâliligi
24 Mart 1909	- 18 Eylül 1909	Ankara Valiligi
18 Eylül 1909	- 4 Haziran 1910	Şûrâyı-Devlet âzâlığı
4 Haziran 1910	- 10 Aralık 1910	" " Mülkiye Dairesi Reisliği
21 Ocak 1915	- 1 Ocak 1915	"Maliye ve Nafia Dairesi Reisliği
2 Ocak 1915	- 16 Mart 1919	Divanı-Muhasebat Reisliği(2. nci defa)
16 Mart 1919	- 7 Mart 1920	Maliye Nâzarlığı
1 Ağustos 1921	- 2 Kasım 1922	Şûrâyı Devlet Reisliği
14 Nisan 1922	- 2 Kasım 1922	Şûrâyı Devlet Reisliğine ilaveten Maliye Nâzir Vekilliği

Şekillik

16 Mart 1919 tarihinden Ayan Meclisinin lağvına kadar olan müddet

Muallimlikler

17 Şubat 1909	- 31 Mart 1909	Ticaret Mektebi Finans muallimliği	} 1
15 Mart 1909	- 31 Mart 1909	Hukuk Mektebi Hukukâ Eslasiye " "	
15 Kasım 1910	- 31 Aralık 1943	Yüksek Mühendis Mektebi İktisad" "	} 2
		muallimliği ve Ordinaryüs Profesörlüğü	
22 Ocak 1915	- Müessesenin lağvı	Kız Darülfünunu İktisad muallimliği	} 3
22 Ekim 1923	- 31 Aralık 1943	Yüksek Mühendis Mektebi İdare Hukuku Ordinaryüs Profesörlüğü	
1 Ocak 1930	- 2 Kasım 1935	Nafia Ben Mektebi İktisad ve Eavanın muallimliği	

Notlar

VII. İktisad Fransızları. - unyanile 6 cilt üzerine tertib edilmiş olan bu mufassal eserin ilk 3 cildi basılmış bulunmaktadır.

- 1 Tekrar vâlilige tayininden dolayı bu iki ders kısıp bir müddet sonra te... ..nd
erke mecbur oldu..
- 2 Bu derse fiilen 20 sene kadar devam etti. Diğer zamanlar vekil kullanıldı.
- 3 Bu derse de fiilen 19 sene kadar devam etti. Diğer zamanlar vekil kullanıldı.

ŞEVKAT BEYİN MÜLKIYE MURAKKİBİNDE

ŞİRKİTE MEZUN OLDUĞU ARKADAŞLARI

ملک دہ برکنہ قانوں اولدی کیر

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.1048

1. Cevad Efendi	Servi
2. İbrahim Edhem Efendi	İstanbul
3. Ahmed Ragıb Efendi	"
4. Mehmed Faik "	Bilecik
5. Mehmed Hüsameddin "	Hanya
6. Mehmed Saadeddin "	İstanbul
7. Hasan Hayri "	Mecidiye
8. Ali Nizameddin "	İstanbul
9. Abdülkerim "	Diyarbakır
10. Ahmed Muhtar "	İstanbul
11. Mehmed Şakir "	"
12. İbrahim Cavid "	Ruscuk
13. Hüseyin Refet "	İstanbul
14. Mehmed Ali Ulvi "	"
15. Mehmed Fuad "	"
16. Mehmed Rifad "	"
17. Dikran Marsirosyan "	"
18. Kleobül Anastas "	"
19. Ali Haydar "	"

FİHRİST
Birinci Kısım.-

HAYRİ PAŞA + HALK VE CÜLUSLAR

- 1) Çocukluk, tahsil ve mülazemet zamanım 1867/1885
- 2) Mabeyin kâtipliği 1885-1897. Mabeyin kâtipliğine nasıl alındım. İşe başlangıç. Kitabet Heyeti. Saraydaki sair mülkiyeliler. Kitabet dairesinde vazifeler ve çalışma tarzı. Hususî maruzatın şahsî ve mahrem nev'i. Mabeyin kâtiplerine yaptırılan müteferrik işler. Dairede boş zamanlardaki meşguliyetlerimiz ve oradaki fikir ve söz hürriyeti. Sarayda görüp işittiğim garip şeylerden. Abdülhamidin sarayında iyi insanlar. Saraya çatmak isteyenler. Saray mutfaklarında, kitabet dairesinde, kilerde bazı âdetler. Sultan Hamidin saray dışında nüfuzlu adamları. Garip bir Ferik. Vidinli Tefrik Paşa. Yine Sarayda tesadüf ettiğim ^{garabetler} garabeller. Daima hatırladığım bazı arkadaşlar. Sultan Hamidin baş kâtipleri. Süreyya paşa, Tahsin Beyin Mabeyin Başkâtibi oluşu. Tahsin Bey (sonra Tahsin Paşa) Mabeyin ve ikinci kâtip İzzet Paşa. Padişahın hususî kâtipleri. Şifre kâtibi. Büyük zelzele. Zihni Paşa ile birlikte memuriyetle Sofyaya gidişimiz. Zihni Paşa. İstanbuldan Sofyaya gidiş ve karşılama merasimi. Prensle görüşmemize ve vazifemize ait tafsilât. Prens Ferdinandın nutku üzerine çıkan mesele. Büyük ziyafet. Veda mülâkatı ve Sofyadan ayrılışımız. Sofyadan hareketten sonra İstanbula vüsul ve Sultan Hamide maruzat. Mabeyinden çıkmak için teşebbüslerim ve nihayet Kudus mutasarrıflığına tayinim. Bablâliyi ziyaret ve maaş meselesi. İstanbuldan ayrılırken zihninden geçenler.
- 3) Kudus mutasarrıflığı 26 Teşrinî Evvel (Ekim) 1897-9 Mayıs 1901. Yafaya müteveccihen İstanbuldan hareket ve Yafaya vüsul. Yafada bir akşam tevakkuf ve ertesi gün Kudüse azimet. Kudüse vüsul ve sıtma meselesi. Müslümanlara ait mühim ibadet ve ziyaret mahalleri ve bunlarda görüp işittiklerim. Mukaddes yerler meselesi ve ruhâniler. Rumların nur çıkarma âyini. Kıptî kilisesi.

PEYGAMBER
KURAN

Kanunî Sultan Süleyman'a ait bir istitrad*. Kudüste mezhep deęiş-
meleri. Yahudi meselesi. Kudüste echebî konsoloslar . İrtikâp ve
tezvirat. Nüfuzlu ailelerden bir takım kimselerin kötü hareket-
leri. İbrete değer bir hâl. Kudüs şafiî müftisi. Şimal mærdiveni
meselesi. Kabile meseleleri. Abdürrahman Paşa ve kabile meseleleri.
Kudüs etrafında gezintilerim ve mülhakatı* devir ve teftişlerim.
Almanya İmparatoru 2inci Wilhelm'in Kudüs seyahatı ve o esnada
çıkın meseleler. Wilhelm'in Kudüsteki hâl ve hareketine ait sair
mütemmin malûmat. İmparatorun resmî ziyafeti. İmparatorun Şam'ı
ziyaretine dair Prens Von Bülow'un bir hatırası. İtalya veliahtının
Kudüsü ziyareti. Birissebi Kazasının teşekkülü. Yolsuz hareket
edenler hakkındaki tedbirler ve intibalar. Sarayın bazı yolsuz
müdahaleleri ve rütbe, nişan simsarının Saraya iadesi. Rumî ve
Efrenci ayların arasındaki farkın bir gün artmasından çıkan mesele.
Kudüsten ayrılışım.

4) Selânik valiliği 9 Mayıs 1901 - 25 Mart 1902.

Istambula müteveccihen Yafadan hareket. Sarayda temaslar. Sultan
Hamidin talimatı. Istanbuldan Selânięe müteveccihen hareket.
Aynarozda tevakkuf ve yine hareket. Selanikte merasim. Dehşetli
bir malî müzayaka. Vilayetin taksimatı ve teşkilatı. Ecnebî kon-
solosların sayıslı Makedonya meselesi ve siyasî çeteler. Adî bir
eşkiya çetesi. Devre çıkma meselesi ve bir nahiyeyi ziyaret.
Selânikte ziyaretçileri kabul meselesi. Selânikte gazete muharrir-
leri. Ecnebî şirket müdürleri. Askerî erzak müteahhitleri. Ecnebî
Konsoloslar. Sultan Hamidin Kavala meselesi. Memurların hâli ve
tedricî bir tasfiye ihtiyacı. Bir zorba. Saşayı çok ilgilendiren
meseleler. Sarayın tavsiyenameleri ve himaye olunan bir mücrim.
Birinci derecede mühim işler. Adliye nazırı Abdurrahman Paşanın
Sadaret Kaymakamlığı. Sait Paşanın Sadareti. Sait Paşa hatıratında
neler söylüyor. Vükela Meclisinde enteresan bir müzakere.

Amerikalı bir rahibenin dağa kaldırılması. İstitrat. Sultan Hamidin Taşsoy meselesi. Mutul vak'ası. Selânik vilayetinden infisal. Devrütelim ve avdet.

5) Selânik valiliğinden sonra: 11 Mart 1902 - 20 Teşrinisani 1902. Selânikten İstanbula vüsul ve Saray ve Bablâliyi ziyaret. Abdülhamidin iltifatları. Ameliyat için Viyana seyahatı. Ameliyat. Viyanada dolaşmalar esnasında. Viyanadan avdette uğradığım yerler. Bir ameliyat daha. Yemen Valiliği teklifi ve mazeret.

6) Konya valiliği ve ondan sonra. 23 Teşrinisani 1902 - 21 Haziran 1904.

Konya valiliğine tayinim. Avlonyalı Ferit Paşa ile Sarayda tesadüf. Mabeyinde bana yazdırılan telgraf. Konyaya gidiş ve orada karşılaşma. Konyada sokaklar, binalar ve kiyafetler. Aşçıbaşı meselesi. Vilayetin genişliği ve taksimatı. Bir istatistik. İmparatorluk devrinde terakki maksadiyle bazı tedbirler. Konya vilayetinde asayiş. Avlonyalı Ferit Paşanın Sadareti. Avlonyalının şahsiyeti. Konyada Sultan Hamidin çıkardığı meseleye umumî bir bakış. Fişek meselesi. Devre çıkış ve yarı yoldan acele dönüş. Bir tezvir. Karaman tahkikatı. Avlonyalı Ferit Paşanın meseleleri. Avlonyalının teftiş heyetleri. Konyaya gelen teftiş heyeti. Teftiş Heyeti Reisinin mahfuzen İstanbula iadesi. Konya valiliğinden infisal. Tahsin Paşa Avlonyalı hakkında şimdi ne diyor. Mazuliyet zamanıma ait bazı hatıralar.

7) Yemen valiliği ve ondan sonraki mazuliyet 4 Temmuz 1904 - 22 Mart 1906.

Yemen valiliğine tayinim ve şaşılacak hâller. Sadrazam Avlonyalı Ferit Paşa ile mülâkat. Yemen yolculuğunun romanı. Hudeydeye varışım ve orada gördüklerim ve yaptıklarım. Hudeyde'den Menâhaya. Menâhada tevakkuftan sonra ^{SAN'A'YA} ~~Sana'ya~~ doğru hareket ^{SAN'A'YA} ~~Sana'ya~~ giderken. ^{SAN'A'YA} ~~Sana'ya~~ varış. ^{SAN'A'YA} ~~Sana'ya~~ ilk gün, Vilayetin taksimatı. Vilayetin

Vilâyetin nüfusu ve ehâlisinin ahvali. Normal zamanlarda Şeyhler. Kıtılık. ^{ASIRIN} Ağirin ve Hudeyde civarındaki aşiretlerin hali. Merkez Sancağı ve İmam. Sana'nın havası, ahâlisinin âdetleri, Sana ile sair dağlık yerlerin havaî ve sıhhi durumları. Yemen için yanlış bir siyaset. Sana'da ilk zamanlar. Sana'da kal'abens^{*} üç zat. Müşir Abdullah Paşa. Sana eşrafı. İstanbula ilk işarlarım^{*}. İmanın yeni faaliyetleri. Kabilelere gönderdiğim tâmin. İstanbuldan cevap gelmemesi. Asîlerin Sana civarında ilerlemeleri ve Ordu^{tarafından} alınan tedbirlerin kifayetsizliği. Nafas nâhiyesinde asî ehâlinin nahiye merkezine hücumu. Yeni kumandan Tefvik Paşanın gelmesi ve selefinin Hudeydeye kendini dar atması. Sana telgraf hatlarının kesilmesi. İstanbula yazdıklarımın tekrarı. Seraydan iki çatlak ses. Sultan Kumandanla müşterek cevaplar . Sana'nın mahsusiyeti^{*}. Sadarete telgrafım. İsyan hareketlerinde yeni gelişmeler. Erzağın gecikmesi ve neticeleri. ^{Minay} Sultan Hamid asker göndermeğe razı olmuştur, fakat... Dehiliye Nezaretine ve Hicaz vilâyetine telgraflarım. Muhtelif karakolların sukutu^{*} ve muhasara çemberinin daralması ve bu meseleye dair muhabereleler. Menâhadan erzak getirecek üç taburun Sana'ya gelememesi ve neticeleri. Sana'nın teslimine dair melunane mektup. Muhasarada askere nasıl erzak tedarik edilebiliyordu ve sivil memurlardan nasıl kollar teşkil edilmişti. Kumandan Tefvik Paşanın Asır köyünde yaptığı acip bir muharebe. Yâm kabilesinin şüpheli bir hareketi ve buna dair telgraf. Hicaz vilâyetinden asker istiyorum. Menâhadaki kuvvetin arttırıldığı halde yine hareket edememesi ve yine bazı karakolların sukutu. Yine bazı karakolların sukutu ve yeni bazı fenalıklar. Askerin gıdasının eksilmesi. Sana'yı kurtarmağa sitap eden Taiz kuvvetinin bozulması ve İstanbula telgraf.

İstlenen kuvvetlerin geçikmesi ve fenalığın artması. Medine ve Kuffeden ^{kıfayetsiz} ~~civardaki~~ miktarda bir kuvvetin yola çıkması. Şiddetli isyan hareketlerinin devamı ve İstanbula müracaat.. Menâhaya varan Arif Paşa kuvvetinin haberi. İmamın kumandanlarına tâlimatı. Mülhakkattaki olaylar. Sana'daki açlık, hâlâ imdat yok. Asir karakolunun asker tarafından tahliyesi. Sana'da deve eti yenmeğe başlanması, ve sonradan tebliğ olunan bir irâde. Arif Paşa kumandanındaki kuvvetin Sana'ya vürûdu ve ilk ümit verici hâller. Arif Paşa kuvvetlerinin Tefvik Paşa tarafından israf edilmesi. Ordu kumandanının Ravza muvaffakiyetsizliğini takip eden yeni açlık ve tehlike. Yine bu muvaffakiyetsizlikten sonra civardaki ehalinin mütereddit hali ve asî kuvvet kumandanının teklifi. Arif Hikmet Paşa ile maiyetinin Sultan Hamit tarafından taltifleri. Ordu kumandanının benden istediği talimat. Merkez ve Mülhakatın o vakitki hâli ve ordu kumandanından şikâyetim. Kumandanlarla hasbîhallerden biri. Arif Hikmet Paşanın İstanbula bir telgrafı ve benimki. Ordu kumandanının bir müracaatı. Sana müftisinin Saraya bir telgrafı. Sana'da muhataranın artması ve açlığın dehşeti. O sırada İstanbula yazdıklarım. Amran ve Mefhak'ın düşmesi haberi ve İstanbulun yeni kararları. Müşirliğe terfi olunan Riza Paşanın Sana'ya bozgun olarak vürûdu ve ondan sonra, Vilayetin o vakitki hali. Riza ve İzzet Paşalarla Sana'da geçirilen son günler. İmamlâ muhabere kararı. Hariçle muhabere için vilayetçe müracaat olunan fevkalade bir tedbir ve Haraz Kaymakamının bir işarı. İmamdandan gelen cevap ve mektup. Sana'nın tahliyesine mübaşeret ve İstanbula işar. İmama yazılan cevap. Mabeyne müşterek bir telgraf. Sürgünlerin kaçırılmaması hakkında bir irade. Asûde bir isyan. Manâhada salgın hastalıklar. Yeni kuvvetler ve icra edilemeyecek bir emir. Emre cevap. Yemen işlerine bakacak komisyon ve onun suallerine cevap. Ordunun muamelâtına ait tetkike muhtaç meseleler.

Ebhanın muhasaradan kurtulması . Valilikle Ordu müşirliğinin
Fevzi Paşa'ya tevehi ve Hudeyde'ye hareketim . Hudeydede tevakkuf ve oradan
yola çıkış.Yolsulukta İskenderiyeden İstanbula vusul .Avlonyalı Sadrazam ve
• vakıtki vükelâ . Yemende benden sonraki haller .

BU KİTABA KULLANILAN OLAN FOTOGRAF VE RESİMLERİN VE BERATLARIN İLK KİTABIN ON YÜZÜNE TEVFAK BEYİN UNIFORMA VE NİŞANLI RESİMİ KİTABIN ARKA YÜZÜNE " " EŞİNİN YAŞMAKALI FOTOGRAFİ KONULACAKTIR.

KİTABIN İLK SAHİFLERİNE KONULACAK FOTOGRAFIDIR.

1. TEVFAK BEYİN HONORER BİR HEYKELİNDEN TARAFINDAN YAPILMIŞ OLAN HEYKELİNİN FOTOGRAFİ 11 KODAK 2074
2. " " GENÇLİĞİ (ABDULLAH FERED) FOTOGRAFİ
3. KİTABI DERLİYEN F. R. HORMEN'İN KUDUS'TE ÇEKİLMİŞ FOTOGRAFİ
4. HADİCE SULTAN VE ZEVCİ (15 afgaortho 804)
5. FERİME SULTAN (13
6. BARON DE CALICE (8 Agfaortho 25)
7. PRENS FERDİNAND'İN FOTOGRAFİ (6)

KİTABIN ARKA SAHİFLERİNE SIRA SIRA KONULACAK FOTOGRAF VE RESİM FOTOGRAFIDIR

1. TEVFAK BEYİN EŞİ NADİDE BAYIMIN FOTOGRAFİ (ELİ ŞAĞAĞINDA)
2. " " " " " YAŞMAKALI BOY FOTOGRAFİ (3 afgaortho 25)
3. " " " " " FERİME SULTANIN TABLOSU (Ec 5 - 6) (DIA)
4. " " " " " *KUDUS'TE MİŞAFİRLER TABLOSU (22 KODAK 2074) (DIA)
5. " " " " " NİZİ MELİHA BAYIMIN ÇOCUKLUĞU (Ec 1 - 2) (DIA)
6. " " " " " KUDUS'LU KADIN VE ÇOCUK TAB. (Ec 17) (DIA)
7. " " " " " KUDUS'LU KADIN TABLOSU (Ec 9 - 10 - 11) DIA
- 7a. BU RESİMİN İNANCIYI ÇEKİLMİŞ FOTOGRAFİ
8. " " " " " DUA EDERLER TABLOSU (Ec 16 - 17 - 18) (DIA)
9. " " " " " KUDUS'LU KADIN VE ÇOCUK TAB. (Ec 3 100 60094) (DIA)
10. " " " " " KUDUS'LU ÇOCUK TAB. (34 EL 400) (VİLLA 22)
11. " " " " " YAŞLI İEMENİLİ KADIN TAB. (7 KODAK 2074)
12. " " " " " PRENS CHARLES'İN ÇOCUKLUĞU TAB. (6 EL 400)
13. " " " " " VİLLAN GİZ'İN TABLOSU (9 KODAK 1)
14. " " " " " NADİDE BAÇI'NIN TABLOSU (Ec 9 - Ec 100 60094) (DIA)

BERATLAR (FOTOKOPİ)

1. HABŞİSTAN İMPARATORU II. MENELİK TARAFINDAN VERİLEN I. CI SİNEF SULTANIN BERATLI NİŞANLI
2. LEGION D'HONNEUR (COMMANDEUR) NİŞANLI BERATLI
3. SOCIETE ACADEMIQUE D'HISTOIRE INTERNATIONALE'İN ALINAN MADALYA BERATLI
4. PRUSYA KRALLI VE ALMANYA İMPARATORU II. NOI WİLHELM'İN SAHİP NİŞANLI BERATLI
5. SACHSEN COBURG UND GOTHA (SAAL ERNESTINE) NİŞANLI BERATLI
6. SULTAN II. NOI ABDULHAMİD TARAFINDAN TEVFAK BEYİN VERİLMİŞ BAĞLI BERAT VE KE
- 4 AD) 7 " " " " " " " " " " " " BERATLI/ LATİN HEZİ (3 ad)

* KUDUS'TE MİŞAFİRLER TABLOSU KİTABA KONULDUĞU ZAMAN BU TABLODUN DENİZ MÜZESİ KOMİTESİ, NİN ENVANTERİNDE MEVCUT ASAR I ATILADAN OLUP DENİZ MÜZESİ KOMİTESİNİN MÜSADEDESİNİN İZİNİ ALDUGI BELGİLENEREK.

Jalew

✓

1867 senesinin Mart ayında İstanbul'da doğmuşum. Evvela mahalle mektebinde okumayı ve yazmayı öğrendikten sonra evde hususi dersler aldım. 13 yaşında iken Mülkiye'ye girdim ve 1885'te buradan birincilikle mezun oldum. Bâbı âlî Tercüme Kalemine mülazimlikle yerleşmişim. Bu dairede bir kaç ay çalıştıktan sonra bir gün sınıfça Saraya götürüldük ve bir arkadaşıyla beraber Mabeyn Katipliğine seçildim.

Esasen Saraya mensup olmayı istemiyenlerdendim, lakin o vakit Mülkiye'lilerin ekseriyet teşkil ettiği Mabeyn Dairesi bambaşka bir muhit sayılabilirdi ve Devletin bütün işlerinin Sarayda temerküz etmekte bulunmasından dolayı Mabeyn Kâtipliği vazifesi o zamanın idare tarzını görüp anlamaya ve Devletin işlerini öğrenip vukuatı takip etmeğe oldukça elverişli olduğundan o dairede çalışmak oldukça istifadeli olacaktı.

Mabeyn Dairesinde yeteri kadar kaldıktan sonra, başka bir memuriyet elde ederek faaliyet sahasına girmek arzusuna düştüm. Sırasını getirerek Sultan Hamid'e bu yolda müracaatlarda bulunur, lakin hiç bir cevap alamazdım.

Nihayet her hasılsa 29 Ekim 1897'de beni Kudüs mutasarrıfı yapıverdi. Bu mutasarrıflığım 9 Mayıs 1901 tarihine kadar sürmüştür. Bundan sonra birbiri ardınca vâililikle Selânik, Konya ve Yemen'e gönderildim. Yemen'den infisal ederek İstanbul'a döndükten sonra 22 Mart 1905'te bir Perşembe günü (Divanı Muhasebat Reisliği'ne tayin edilmişken (işe başladığımın ertesi günü Cuma tatili idi) Cumartesi sabahı acele Saraya çağırılarak, Hüdavendigâr Vâililiğine tayin buyurulduğum ve hazırlanmış olan vapurda derhal yola çıkıp aynı gün içinde Bursa'ya vasıl olmamın elzem bulunduğu bildirildi. Anlaşılan bu bir teveccüh eseri idi. Hüdavendigâr Vâililiğim 24 Mart 1905'ten 15 Kanuni-Sani 1909'ê kadar sürmüştür. Bu tarihte ise istifa icab etmişti.

Bursa'dan İstanbul'a döndüğüm vakit Maarif Nezareti'nin tensibi ile Hukuk mektebinde Hukuk-u Esasiye, Ticaret Mektebinde de Usul-u Maliye derslerini vermeğe başladım. Fakat kısa bir zaman sonra, meşrutî hükümet tarafından Ankara Valiliğine tayin olunduğumdan bu vazifeyi kabul ederek Ankara'ya gittim. (24 Mart 1909)

Bir müddet sonra ise Şûrayı Devlet tensikati esnasında teklif olunan Şûrayı Devlet azalığına muvafakatımı beyan ettim ve İstanbul'a gelerek 18 Eylül 1909'da Maliye ve Nafia Dairesine devama başladım. 4 Haziran 1910 tarihinde yine Şûrayı Devlet'te açılan Mülkiye Dairesi reislğine tayin edildim ve 21 Kanuni-Evvel 1910'da münhal olan Maliye ve Nafia Dairesi Reislğine nakledildim.

2 Kanuni-Sani 1915 tarihinde ikinci defa olarak Divan-ı Muhasebat Reisi seçildim.

Şûrâyı Devlet'te ve Divan-ı Muhasebat'ta iken memuriyetime ilave olarak teklif edilen Yüksek Mühendis Mektebi İktisad muallimliğini (15 Teşrini-Sani 1910) ve bir müddet sonra ^{Darülfünun} açılmış bulunan Kız Talebelerinde İktisad muallimliğini kabul ettim ve bu muallimliğim Kızlar Şuoesi'nin lagvına kadar sürdü. ettim.

Divanı Muhasebat Reisliğini 4 sene 10 kadar bir zaman ifa etmiş olduğum bir sırada (16 Mart 1919) teklif olunan Maliye Nazırlığı'nı, bir hayli düşündükten sonra üzerime aldım. 16 Nisan 1919'da uhdeme Âyân Âzallığı da tevcih kılındı.

Maliye Nazırlığım Damat Ferid Paşa'nın birbirini takip eden İnci, 2nci ve 3ncü kabinelerinde fasılasız devam ettikten sonra Ferid Paşa'ya halef olan Ali Rıza Paşa'nın teşkil ettiği kabinede de Maliye Nazırı olarak bulundum ve Ali Rıza Paşa'nın istifası üzerine bu nezaret'ten ayrıldım. (3 Mart 1920)

Ali Rıza Paşa'nın istifasından sonra Salih Paşa tarafından 8 Mart 1920'tarihinde kurulan az ömürlü kabinede Nafia Nazırı olarak vazife gördüm ve 15 Nisan 1920'de bu hey'etle beraber istifamı verdim.

Bundan sonraki devrede Âyan Dairesi'ne devam ediyor ve Yüksek Mühendis Mektebindeki derslerime gidiyordum. O sırada yine sadaret mevkiinde bulunan Damat Ferid Paşa nihayet çekilmiş ve yerine gelen Tefik Paşa bir kabine teşkil etmişti. Bundan kısa bir zaman ^{sonra} teklif olunup kabul ettiğim Şûrâyı Devlet Reisliği'ni 1 Ağustos 1921'den itibaren asaleten ve bir müddet sonra açılan Maliye Nazırlığı'nı 14 Nisan 1922 tarihinden itibaren vekâleten - İstanbul Hükümeti'nin sona erdiği - 2 Teşrini Sani 1923'e kadar ifa ettim.

Hükümetten bu suretle ayrıldıktan sonra bir müddet mazuliyet daha sonra da tekaüt/istidasında bulunmuştum. ^{Bu arada} gerek yüksek Mühendis Mektebi'ndeki İktisad derslerime, gerekse 23 Teşrini Evvel 1923 tarihinde mektep programına ilave olunan ve muallimliği bana verilen İdare Hukuku derslerine devam ettim. O sırada mektepten almakta olduğum maaş, ücret olarak ödenmeye başlanmıştı. Bir aralık Muallimlik ünvanı Ordinar-yüs Profesör titrinin muadili olan Müderris'lik ünvanına tahavvül etti. Hocalıklarım 31 Kanuni-Evvel 1943 tarihine kadar sürmüş olduğundan memurluk ve muallimlik hayatım 58 seneden fazla devam etmiş oldu.

Telif ettiğim eserlere gelince, bunlar arasında basılmış bulunanlar İktisad Prensipleri adı ile meydana getirmek istediğim bir serinin 3 mufassal cildir ve tab eden Yüksek Mühendis Mektebi (şimdi Teknik Üni.) matbaasıdır. Henüz neşredilmemiş vaziyette iki ciltlik hatıralarım vardır.

20 Eylül 1948

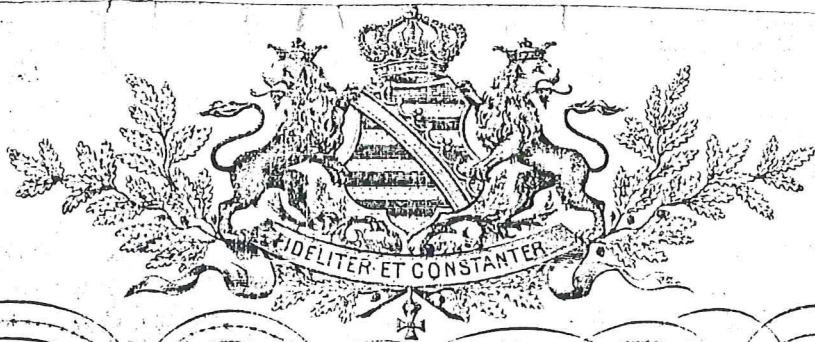
Tevfik Biren

Wir Wilhelm,
von Gottes Gnaden
König von Preußen etc.

Ich habe dem Gesandten des Königs von Persien, Mohammed
Tevfik Bey, Unserem Königlichem Rathe, Chirak an der Kasse
entlassen und er hat sich über die nachstehenden
sich dieser Angelegenheit abgezeichneten Angelegenheiten
besonders mit Unserem eigenen Unterschrift und dem be-
gründeten Königlichem Befehl, vom 6. Januar 1899.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No ZE.1048

Wilhelm

Sir Carl Edward

Herzog von Sachsen Coburg und Gotha
etc. etc.

Ich bin sehr angenehm überrascht, dass Sie sich für meine
Tosik Bey in Brüssel

mit

Großkreuz

des Herzoglich Russisch-Carolingerischen Hausordens
zu verleihen und mit demselben verbundenem goldenen Urdnenkreuz
siegelförmigen Unterschrift und Aufhängung des Herzoglichen Ringels

Gotha, den 16. September 1905.

Carl Edward

SOCIÉTÉ ACADÉMIQUE D'HISTOIRE INTERNATIONALE

Déclarée conformément à la Loi du 1er Juillet 1901. N° 154. 142
50, Boulevard St Jacques, 50, PARIS

Président d'honneur: M. Frédéric Mistral, Commandeur de la Légion d'Honneur

Diplôme de Médaille d'Or

décerné à Monsieur Méhemet Gersik Bey
Membre de la Société

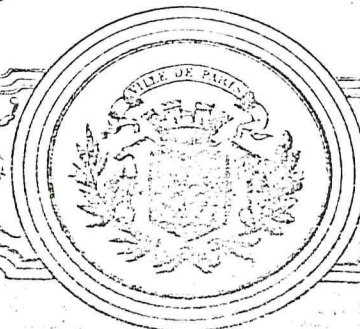
Paris, le 15 Mai 1912

Le Secrétaire Général,

M. Mistral

Le Président,

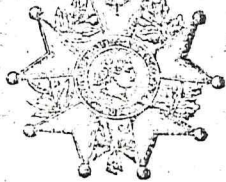
Comte de Fauriel

ORDRE NATIONAL DE LA LÉGION D'HONNEUR.

HONNEUR.

PATRIE.

Le Grand Chancelier de l'Ordre National de la Légion d'Honneur
certifie que, par Décret du huitième mai mil huit cent quatre vingt mil neuf cent

Le Président de la République Française
a conféré à M. Cernick Bey, Ministre de Jérusalem,

la Décoration de Commandeur de l'Ordre National de la Légion d'honneur.

Fait à Paris, le 15 juin 1900.

Vu, noté et enregistré, N° 331
Le Chef du 1er Bureau,
Dauvergne

arrêté

Par le Grand Chancelier:
Le Conseiller d'Etat,
Secrétaire général de l'Ordre,

Blanc

...r yendi: 3-1

“İstanbul” bu değildir!

Son senelerde misli görülmemiş karlı günler ve 48 saat evvelki sağnak hâlinde yağmurdan sonra dün baharı kıskandıran tatlı bir hava ve güneşin bu mevsim için cidden cömertçe sarfettiği ışıklarla kuruttuğu güzel bir sahada Macarları seyrettik.

Her şeyden evvel şurasına işaret etmek isteriz ki; Dolmabahçe sahası bu maç için gayet iyi bir şekilde hazırlanmıştı. Tabiatın lütfü ve insan oğlunun gayretli sahayı mükemmel bir hâle koymuştu. Kale arkalarında foto muhabirleri için hazırlanan çukurlardan mâada yere serilen hasırlara kadar herşey düşülmüştü. Stadin çalışan müdürü Şazi Tezcan ve arkadaşları bu bakımdan cidden takdire değerler...

Günlerden çarşamba olması rağmen, Macar futbolcuların şöhretleri stadin sâbit ve portatif bütün tribünlerini doldurmuş ve maça tam 26764 meraklıyı cezbetmişti. Mektebinden kaçan talebe, dairesini asan memur, dükkânını kapıyan esnaf soluğu stada almıştı anlaşılır.

Büyük maddî ve mânevî fedakârlıklarla stadi dolduran geniş meraklı kitlesi dünkü maça seyrettiği futbol ile tatmin oldu mu bilinmez amma her halde İstanbul takımı onlara arzuldıklarını ve beklediklerini vermedi.

Dün Peşte karması karşısında seyrettiğimiz İstanbul karmasının millî takımın dahilinde mi yoksa haricinde mi kalan elemanlardan kurulduğunu anlamadık.

Dünkü tertibi seyrettikten son

ra bilinen ve anlaşılın şu oldu: «İstanbul» bu değildir.

Macar ekibinin bizimkinden daha kuvvetli ve çok daha yüksek evsafıta olduğunu kabul etmemiz gerekir. Buna rağmen İstanbul karmasının dün bu şöhretli takım karşısında bir «beraberlik» koparması kanatsızlıkçe isten bile değildi. Ofsayt olup olmadığı münakaşalı ilk golde sonra kale civarındaki lüzumsuz bir fantazinin doğurduğu ikinci bir sayıya rağmen yediğimiz «uç» golü de kabul etsek dahi, Recebin direğin üstüne çarpıp dönen frikikle Nazmi, Erol ve Coşkunun kaçırdukları, bizi beraberliğe rahatça ulaştırabilirdi.

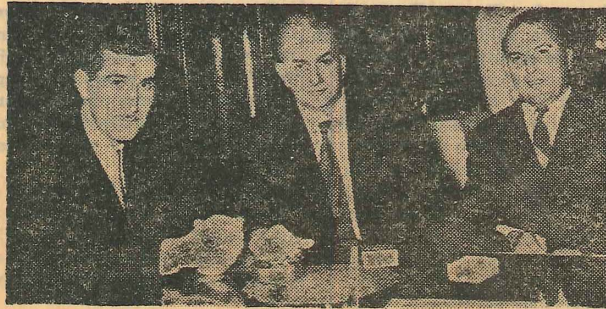
İstanbul takımında en iyi oyuncu olarak M. Ali'yi gördük. Kaleci Şükrü de ikinci golde hatasına rağmen üzerine düşen zorlu vazifeyi yaptı. Müdafada B. Ali temkinli ve iyi idi. Ahmed enerjik oynadı fakat adamını pek boş bıraktı. Santrahta seyrettiğimiz Naci ile Salm de va zifelerini yaptılar. Nusret pek göz doldurmadı. Forvet hattında ilk devrede üç orta çalıştı. İkinci devrede ise yoruldu. Dünkü maça seyrettiğimiz açıklardan Coşkun ile Suat ve Erccan âdetâ sahada «uyudular».

Macar takımında emektar Hüdügüti iyi çalıştı. Machos, ve isteksiz oyunlarına rağmen Bozsak ile Puskas göz doldurdular.

Hakem triyosu ise birkaç ufak hata müstesna muvaffak bir idare gösterdiler.

Son söz olarak şunu söyleyeyim ki dünkü maç bize pazar günü için ümid vermiştir.

Cem ATABEYOĞLU

Türk - Macar millî maçını idare edecek Yugoslav hakemi dün geldiler.

zeme Alınacaktır!
lim ve Satım

Circulation over 8500
Daily.

Circulation over 8500
Daily.

PRINTED IN

The Haverhill Gazette.

The Gazette has the Largest Circulation
in Northern Essex Co. and South-
ern New Hampshire.

Haverhill, Mass., *Dec. 31,* 1901.

The Turkish foreign minister, Tewfik Pasha, has notified the representatives of the United States that the order of the local authorities in Beyrout, ordering from the country all naturalized American citizens who do not within fifteen days renounce their naturalization, is of no force. It seems that the representatives of our government over in Turkey can get about everything they ask for except the release of Miss Stone.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi

No ZE 1048

Circulars and Reports
1891

The Gazette

161
209

The Gazette has the largest circulation
in Northern and South-
ern New Hampshire.

Frederick, Mass., 1891

[Red scribble]
[Blue scribble]

274

THE GAZETTE
KINGSTON, N.H.
No. 161